

Opening tentoonstelling *Acting as Almost* in galerie SANAA

Vandaag schreeuwt Nederland om cultuur. Vandaag schreeuwt Utrecht om cultuur. Zojuist om 2 uur op de Neude is een grote protestversie uitgevoerd van de Negende van Beethoven. Een prachtige manier om een stem te laten horen. Men zegt dat het formaat van de cd, toen deze door Philips werd ontwikkeld, werd bepaald op basis van de Negende. Dát moest in ieder geval op een cd passen. Is dat waar? Ik weet het niet. Het is hoe dan ook een mooie gedachte dat Philips in de ontwikkeling van een product met grote economische waarde een compositie uit 1824 als uitgangspunt nam. Ik wil hier geen pamflettistisch betoog houden, maar er zullen vast mensen het met me eens zijn dat het huidige kabinet hier een voorbeeld aan zou kunnen nemen.

De discussie over kunst en cultuur wordt vandaag de dag gekenmerkt door een discussie over de waarde ervan. Over de verschillende waarden die high en low art zouden hebben. In ingezonden brieven wordt de culturele waarde van Oh Oh Cherso tegenover die van toneelstukken van Maria Goos gezet. Over de BTW tarieven: hoog op museum, laag op de kermis? Over de economische waarde van kunst en cultuur. Mensen die een museum bezoeken schijnen in de stad van bezoek ruim 30 euro per persoon uit te geven.

Het politieke draagvlak voor kunst en cultuur kent golfbewegingen. We zijn nu ver van de periode van de wederopbouw waarin kunstenaars door middel van de Beeldend Kunstenaars Regeling werden ondersteund. Sommigen vonden dat pampieren, feit is dat het een stevige infrastructuur voor de kunsten opleverde. Hopelijk keert een vergelijkbare, of andere maar net zo stevige, infrastructuur op langere termijn weer terug. Hoe het tij echter ook is, één ding zal niet veranderen: de noodzaak die de kunstenaar, muzikant of danser voelt om te MAKEN. Een primaire behoefte die vele male stabiel is dan welk economisch of politiek tij dan ook.

Eva Spierenburg en Guy Woueté zijn echte makers. Eva Spierenburg studeerde in 2009 af aan de HKU. Sinds haar afstuderen vindt Eva haar weg in de kunst met een, in mijn ogen, grote vastberadenheid en ogenschijnlijk vanzelfsprekende koers. Guy volgde eerst een opleiding tot monteur, aangezien zijn moeder vond dat hij toch voor zichzelf moest kunnen zorgen. Op weg van school naar huis passeerde hij iedere dag het atelier van een beeldhouwer. De werken in zijn etalage bleven Guy zodanig trekken, dat hij een paar jaar later bij de bewuste beeldhouwer lessen ging volgen en uiteindelijk definitief koos voor het kunstenaarschap.

De drang of lust om te maken lees ik ook van de doeken van Eva af. Dat zit al in haar materiaalkeuze. Naast verf gebruikt ze kit, steentjes, haar, teer, paraffine of wat ze op dat moment het meest vindt passen. Ze zet haar doeken laag over laag op. Een achtergrond in een aantal basistinten wordt voortdurend overwerkt met nieuwe lagen materiaal, waardoor vaak veel reliëf ontstaat. Ze laat het materiaal daarbij ook spreken: soms gaat het een kant op die ze niet bewust heeft bedacht, maar daar reageert ze vervolgens weer op in haar voorstelling. Het is een ware dialoog. Ik heb met Eva samengewerkt in een opdracht die ze voor de Rabobank op de Maliebaan uitvoerde: een tientallen meters lange wandschildering. Ik ging ongeveer een keer per week kijken en soms herkende ik wat ik de week ervoor had gezien nauwelijks meer terug. Die beweging voel je ook als je naar haar doeken kijkt.

De wereld die Eva op haar doeken schept kent een wonderlijke vanzelfsprekendheid. Een figuur met schaap onder de arm, koppen waarvan de mond gesnoerd is, een mensfiguur met het hoofd van een kip, een man balancerend op een boterberg. Geen dagelijkse kost. Toch overtuigen de scènes direct. Ik betrapt mezelf erop te denken ‘waar heb ik dat in het echt gezien?’. Het ongemak of de twijfel die de schilderijen oproepen zijn net zo reëel. Het wringt en knaagt wat er op de doeken gebeurt. De titels versterken dat. De mond gesnoerde koppen die ik net noemde gaf Eva de titel WAS WEER NIETS. De twijfel klinkt door in titels als BESCHERMD TEGEN TERWIJL of ALSOF IK DOE DAT IK NORMAAL BEN. Soms lezen Eva’s titels als de opening van een roman: HET WAS DINSDAG.

Eva onderzoekt in haar werk de verhouding tussen het individu en zijn of haar persoonlijke leefomgeving. Hoe beïnvloedt deze de ontwikkeling van de mens? Eva gaat daarbij uit van haar eigen herinneringen en ervaringen. De horten en stoten waarmee Eva die ontwikkeling uitdrukt zijn echter heel universeel herkenbaar. De impact die ervaringen van buitenaf kunnen hebben. In de maatschappij, in je relatiekring, dingen die je leest, waar je je over opwindt. En hoe je hier vervolgens op reageert. Leg je het naast je neer, doe je er je voordeel mee, of speel je je rol gewoon door? Dit komt ook mooi terug in de titel van de tentoonstelling, ACTING AS ALMOST.

In deze tentoonstelling laat Eva ook animaties zien: een nieuwe ontwikkeling. De beweging die je in haar doeken al voelt wordt letterlijk. De animaties hebben eenzelfde mengvorm van luchtigheid en zwaarte. Ze zijn prettig om naar te kijken. Hoe Eva het materiaal gebruikte en de scène vormgeeft getuigt van een bepaalde speelsheid. Wat er zich afspeelt is echter niet mis. In een van de animaties laat een vrouwfiguur haar armen langzaam de lucht in gaan. Wanneer ze boven zijn ontsteekt een applaus. De titel? ALSOF IK MIJN HART OPEET.

Guy Woueté en Eva Spierenburg maken heel divers werk. Guy laat zich echter ook inspireren door zijn directe leefomgeving. Dat kan de Afrikaanse context zijn – Guy werd geboren in Kameroen – maar ook de Nederlandse. Het maakt voor hem weinig verschil. Veel van de ervaringen zijn voor hem universeel. Aan de hand van het thema kiest Guy zijn materiaal. Dat kan een sculptuur zijn, maar ook een tekening, schilderij of – zoals hier – video of foto.

Het werk dat hier vandaag en de komende weken te zien is leeft, beweegt, en is op een onrustbarende manier erg herkenbaar. Het drukt ons daarmee met de neus op dingen in onze leefomgeving waar we soms aan voorbij gaan. Gewoon, omdat dat nu eenmaal gemakkelijker is. Goede kunst laat ons er echter niet aan ontsnappen. Ik opende net met een aantal woorden over de actuele discussie over de waarde van kunst. Voor mij persoonlijk is die confrontatie één van de meest waardevolle.

Door Véronique Baar, QKunst, 20 november 2010